
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:17

Funktionsvariationer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:60 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska finna former för att stötta arbetet kring frågor om funktionsvariationer. Då det redan finns policydokument och lagstiftning samt då ett kontinuerligt förbättringsarbete sker i församlingarna inom området, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:60.

Motionens förslag

Motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke, Funktionsvariationer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

Bakgrund

Definition och terminologi

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag ansvar att definiera och rekommendera terminologi inom fackområdet vård, omsorg och socialtjänst. Funktionsnedsättning definieras som nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Funktionshinder är inte en egenskap hos en individ utan beskriver förhållandet mellan individ och omgivning, dvs. uppstår när en person med funktionsnedsättning möter bristande tillgänglighet eller andra former av barriärer i den omgivande miljön. Funktionshindrad blir man när omgivningen inte är anpassad efter människors behov. Ordet handikapp avråds som synonym till funktionsnedsättning respektive funktionshinder. Vad gäller ordval har normkritiska perspektiv på senare tid lett fram till att ord som funktionsvariation och funkofobi vunnit mark och i den senaste utgåvan av Svenska Akademiens ordlista finns ordet funkofobi med och definieras som fördomar mot personer med funktionsnedsättning.

En kyrka för alla

Svenska kyrkans centrum för handikappfrågor drevs av Diakonistiftelsen Samariterhemmet på uppdrag av kyrkostyrelsen fram till och med år 2009, när centret lades ned. Sedan dess sker inget samordnat nationellt stöd till stift och församlingar vad

gäller frågor om tillgänglighet, bemötande och inkludering av personer med funktionsnedsättning.

Sveriges kristna råd (SKR) har utarbetat ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder, *En kyrka för alla*, som antogs av SKR:s styrelse 2008. Syftet med policyn är att förmå kyrkor och samfund att genomföra en självkritisk granskning utifrån detta perspektiv. Dokumentet innehåller teologiska utgångspunkter och flera praktiska utmaningar och mål som kyrkorna bakom dokumentet förbundit sig att sträva efter. Svenska kyrkan finns representerad i SKR:s arbetsgrupp för frågor som rör funktionsnedsättningar genom en stiftsmedarbetare och deras arbete sker i nära samverkan med *Föreningen Furuboda*. På regelbunden basis anordnar arbetsgruppen nordiska mötesplatser för kyrkornas medarbetare i frågor som rör funktionsnedsättning. I september 2017 planeras en nordisk nätverkskonferens i Sverige med temat *Gåvan att finnas till*, som utgår från Kyrkornas världsråds dokument *The gift of being called to be a Church of all and for all*. Den nationella nivån kommer att ge ekonomiskt stöd till denna konferens som beräknas samla cirka 30 deltagare från Norden.

I arbetet med Svenska kyrkans nya webbplats har det varit viktigt att skapa en webbplats som är tillgänglig för de allra flesta. Man har följt de internationella riktlinjerna WCAG 2.0, nivå AA som offentlig sektor rekommenderas att följa och under arbetet anlitas en tillgänglighetsexpert. Det finns redaktionella riktlinjer som ger råd om hur man skriver och använder bilder för bättre tillgänglighet vilket samtliga redaktörer i organisationen har tillgång till. En användarundersökning av webbplatsen är inplanerad 2017 och ambitionen är att också göra en uppföljningsundersökning som blir en test av tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighet i konfirmandarbetet

En särskild utvecklingssatsning har genomförts inom konfirmandarbetet sedan början av 2000-talet då bl.a. längre fortbildningar för stiftsanställda och konfirmandledare initierades från nationell nivå för att öka kompetensen bland medarbetare. Fortbildningarna har främst varit inriktade på neuropsykiatriska funktionshinder. Frågor om tillgänglighet, bemötande och inkludering har fokuserats och stor vikt har lagts på förhållningssätt, konkreta arbetsmetoder och pedagogik som inte stänger ute de tonåringar som är i behov av anpassad verksamhet. Svenska kyrkan har samverkat med *Ågrenska stiftelsen* i Göteborg och Sensus studieförbund i detta fleråriga arbete, som de senaste åren även omfattat stiftsansvariga för övrig barn- och ungdomsverksamhet. I flera stift finns det idag någon medarbetare med ett specifikt ansvar att ge råd till föräldrar och presumtiva konfirmander i stiftet och hänvisning till lämplig konfirmandgrupp. De har även ansvar för att stödja arbetet med konfirmander i behov av särskilt stöd. Flera stift erbjuder egna kompetenshögjande insatser för medarbetare i konfirmand- och ungdomsarbetet.

Stöd till arbete på teckenspråk

Inom ramen för det nationella utvecklingsarbetet för en flerspråkig kyrka pågår ett strategiskt och systematiskt arbete för dövas och hörselskadades rättigheter. Åtgärderna syftar till att ge Svenska kyrkans medarbetare kunskap och verktyg i sitt arbete och stöd till enskilda personer. Det bedrivs också ett påverkansarbete inom teckenspråksområdet, exempelvis lämnade kyrkostyrelsen i maj 2016 ett remissvar till Socialdepartementet på promemorian *Tolktjänst för vardagstolkning* med synpunkter på hur förslaget skulle behöva revideras.

Svenska kyrkan är medlem i IVSS-Churcheare, the international federation for Pastoral Care among Hard of Hearing, en internationell kristen organisation som erbjuder mötesplatser för människor med hörselnedsättning för att dela erfarenheter och finna vägar att agera tillsammans och påverka kyrkor och samhället i stort för sina rättigheter.

KI 2016:17

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om tillgänglighet har behandlats i kyrkomötet ett antal gånger. I Ekonomi- och egendomsutskottet har ärendena haft tonvikt på frågor om tillgänglighet till kyrkans kyrkorum och andra lokaler, EE 2014:3 *Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler*, EE 2014:10 *Kyrkoantikvarisk ersättning* samt EE 2015:4 *Tillgänglighet i Svenska kyrkans lokaler*. I Kyrkolivsutskottet har frågan om tillgänglighet haft ett bredare anslag. I Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:4 *Tillgänglighet enligt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland* behandlades motion 2013:31 i vilken det föreslogs att en plan för Svenska kyrkans arbete med ökad tillgänglighet skulle tas fram. Utskottet menade att dokumentet *En kyrka för alla* motsvarar behovet och att den lagstiftning som finns inom området är ett stöd i församlingarnas arbete liksom de övriga organisationer som finns att luta sig emot i arbetet. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:60.
--

Svenska kyrkan ska vara tillgänglig för alla människor och kyrkans medarbetare har i sitt uppdrag att möta människor med olika egenskaper. Det är därför angeläget att hålla mångfalds- bemötande- och tillgänglighetsfrågorna levande i församlingarna. Det är mycket viktigt att församlingarna inser vikten av hjälpmedel vid bl. a. hörselnedsättning. Utskottet vill betona frågan om biskopsvisitationernas betydelse inom detta område, då visitationerna kan vara ett värdefullt instrument för att aktualisera tillgänglighetsfrågor och bemötande.

Utskottet menar att det policydokument som utarbetats, *En kyrka för alla*, innehåller utgångspunkter och utmaningar som vid användning kan främja arbetet lokalt. Utskottet har också intrycket av att församlingar och stift kontinuerligt förbättrar och utvecklar området tillgänglighet och bemötande, med hjälp av den lagstiftning som finns på området. Av dessa anledningar föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi vill reservera oss i beslutet till förmån för motionen 2016:60.

Motionären menar *alla* med något funktionshinder och inte enbart personer med rörelsehinder och/eller hörselnedsättning. Problemet är så mycket mer. Hur möter *vi* den enskilde som har ett utåtagerande beteende? Har *vi* då kunskapen att möta henne/honom som kyrkobesökare? Kyrkan ska ju vara en öppen och välkomnande kyrka för alla.

Därför reserverar vi oss till förmån för bifall till motion 2016:60.

Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson och Marie Nielsén